

3.1.2 Standardizace podmínek testování

Do standardizace podmínek spadají požadavky, aby podmínky pro všechny testované osoby byly srovnatelné (více viz podkapitola 4.7). Jedná se zejména o následující požadavky:

- shodné instrukce pro všechny testované osoby,
- shodný čas na přípravu a řešení testu,
- povolení užívání shodných a shodně dostupných pomůcek,
- srovnatelná doba zadání času během dne s ohledem na potenciální únavu testovaných,
- shodná kvalita podnětového materiálu k úlohám (např. zvuková nahrávka v poslechových subtestech jazykových testů), shodná kvalita počítačů při počítačovém testování,
- zaručení „neopisování“ shodným způsobem u všech testovaných osob.

Vedle této „společné shody“ je potřeba řešit i spravedlivý přístup k testování, a sice tak, že zadání a průběh zkoušky mají být „shodné“ z hlediska ověřované dovednosti např. i pro osoby nevidomé. Náročné je pak stanovování a vytváření různých variant testu a podmínek testování pro osoby s odlišným jazykovým původem či zdravotním znevýhodněním různého druhu a stupně. Snahou tvůrců zkoušek je, aby zkouška byla upravena tak, aby byla zachována náročnost zkoušky z hlediska ověřovaných dovedností, ale aby jazykové či zdravotní bariéry nebyly handicapem pro zvládnutí zkoušky na odpovídající úrovni.³⁶ Zajištění spravedlivosti testování je pak závislé i na postupech diagnostiky určitého druhu a stupně postižení. Jednoznačné je to například u některých tělesných handicapů, ale složitější je to třeba u specifických poruch učení, kdy diagnostika není tak jednoznačná a jednotně užívaná. Pak se může stát, že testování je individuálně nespravedlivé (žáci, kteří by úpravu mít měli, ji nemají a obráceně, úprava se může týkat např. prodloužení časového limitu nebo zvýraznění některých důležitých slov v zadání úlohy).

Standard 7.12

Testování nebo hodnocení by mělo probíhat takovým způsobem, aby se všem testovaným osobám dostalo stejného či srovnatelného zacházení během všech fází testování.

Komentář: Například uvědomí-li si osoba zadávající nebo skórující test svoji předpojatost ve prospěch či neprospěch určitého testovaného nebo skupiny testovaných, měla by podniknout některé z množství možných opatření, od ověření testové interpretace nezávislým kolegou až po odstoupení z testování.

3.1.3 Standardizace interpretace výsledků

Většina standardizovaných zkoušek obsahuje normy, které pomáhají výsledek jedince vztáhnout k výsledkům populace, ze které daný jedinec pochází (samostatně je tomu věnována podkapitola 4.8). Kromě norem však do standardizace interpretace zapadají i popisy toho, jak se s výsledky celkově, ale i s výsledky konkrétními má či nemá nakládat, jak jim rozumět, k jakým účelům sloužit mohou a k jakým ne. Např. v České republice se opakovaně očekává od testování žáků v 9. ročníku ZŠ, že může současně sloužit jako zpětná vazba pro školu, učitele, žáky i jako přijímací zkouška na střední školu, že může být podle výsledků posuzována

³⁶ Státní maturita má několik těchto úprav, více viz <http://www.novamaturita.cz/maturita-bez-handicapu-1404033473.html> a v podkapitole 3.5. Některé úpravy pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami byly realizovány i v projektu NIQES v roce 2013.